

HÄSSELBY-VÄLLINGBY
STADSDELSFÖRVALTNING

**Trafiksäkerhetspolicy
för
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
samt
råd och anvisningar**

**Antagen av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
den**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	3
INRIKTNING.....	3
ANSVARSFÖRDELNING	4
UPPFÖLJNING	4
GENOMFÖRANDE	4
RIKTLINJER FÖR RESOR OCH TRANSPORTER.....	4
KRAV PÅ FORDON SOM ANVÄNDS INOM TJÄNSTEN	5
KRAV PÅ EGEN BIL SOM ANVÄNDS INOM TJÄNSTEN	5
MILJÖASPEKTER VID BILKÖRNING.....	6
RÅD OCH ANVISNINGAR FÖR TRAFIKSÄKRA TRANSPORTER.....	8

Inledning

Stockholm stad har som mål att göra Stockholm till en ekologisk hållbar och trafiksäker stad. Trafiksäkerhetsarbetet är ett långsiktigt arbete som ska genomsyra hela Stockholms stads verksamhet. Målet är ett systematiskt arbete och dokumenterat arbetssätt för effektiva resor och transporter, vilket omfattar både egna samt upphandlade transporter.

Trafikmiljön är inte tillräckligt anpassad till människors förmåga och det mänskliga beteendet. Vi har dåligt begrepp om hastigheter, vi ser sämre under dygnets mörka timmar och vår hjärna klarar bara hjälpligt av att snabbt ta beslut i svåra trafiksituationer.

Att framföra ett fordon i tjänsten är en arbetsmiljöfråga, det gäller oavsett om den anställda kör med organisationens fordon eller om tjänsteresorna sker med egen bil. Arbetsgivaren är ansvarig för att minimera risker och ohälsa orsakad av arbetsmiljön. Trafiksäkerhet innefattar mycket men handlar i grunden om kunskaper och attityder.

Denna trafiksäkerhetspolicy är formulerad med utgångspunkt från Stockholms stads trafiksäkerhetsprogram för åren 2005-2010 samt stadens miljöprogram för åren 2008-2011.

Inriktning

I oktober 1997 beslutade Sveriges riksdag att det långsiktiga målet för trafiksäkerheten inom vägtransportsystemet är nollvisionen d.v.s. att ingen ska dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor. Nollvisionen innebär en genomgripande förändring i synen på ansvar – alla har ansvar för säkerheten i trafiken. Den enskilda individen är ansvarig att följa lagar och bestämmelser, medan systemutformarna ska se till att hela systemet är säkert.

Stockholms stads trafiksäkerhetsarbete har delats in i fem övergripande åtgärdsområden;

- Trafiksäkra trafikanter.
- Säker trafikmiljö för oskyddade trafikanter.
- Säker trafikmiljö för skyddade trafikanter.
- Trafiksäkra resor och transporter.
- Organisation och kunskapsunderlag.

Stockholms stad har i miljöprogrammet beslutat om följande delmål;

- Staden ska systematiskt arbeta för att minska miljöbelastningen från egna och upphandlade transporter.
- Stadens bilpark ska vid utgången av år 2010 bestå till 100 % av miljöbilar som till 85 % körs på förnybart bränsle.

Ansvarsfördelning

Det är arbetsgivarens ansvar att se till att de anställda känner till policyn och syftet med den. Den som har tagit del av policyn har i sin tur ansvar för att följa den i det dagliga arbetet.

- Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är ansvarig för att i sina beslut följa stadens mål för miljöanpassade och trafiksäkra transporter samt att nämndens verksamheter följer denna trafiksäkerhetspolicy samt Stockholms stads trafiksäkerhetsprogram.
- Stadsdelsdirektören har det övergripande ansvaret inom stadsdelsförvaltningen.
- Avdelningscheferna har det övergripande ansvaret för att deras respektive verksamhetsområden hanterar trafiksäkerhetsfrågorna i enlighet med denna policy och i förlängningen Stockholms stads trafiksäkerhetsprogram.
- Alla medarbetare ska känna till stadens övergripande trafiksäkerhetsinriktning och följa den.

Uppföljning

Planering, uppföljning samt revidering av trafiksäkerhetspolicyn ska ske årligen i samband med verksamhetsplanering och med det övriga arbetsmiljöarbetet.

Genomförande

- I Stockholms stads trafiksäkerhetsprogram anges att stadens förvaltningar, bolag och nämnder ska föregå med gott exempel i trafiken.
- Trafiksäkerhetstänkandet ska genomsyra all verksamhet och integreras i samtliga verksamheter.
- Detta ska åstadkommas genom en trafiksäkerhetsinriktning för stadens tjänsteresor, trafiksäkra tjänstefordon samt att de anställda ska utbildas i ett trafiksäkert beteende.
- Personal som kör mycket i tjänsten bör utbildas i sparsam körning, exv. Eco-Driving.
- Staden ska ställa trafiksäkerhetskrav beträffande resor och transporter som upphandlas.
- Krav på ISA-system (intelligent stöd för anpassning av hastigheten), alkolås och bältespåminnare vid alla stadens upphandlingar av transporter samt
- att trafiksäkerhetsåtgärder genomförs integrerat med andra åtgärder exempelvis i samband med handläggningen av detaljplaner.

Riktlinjer för resor och transporter

- Fundera på om resan är nödvändig, om syftet med resan är ett möte, bör man överväga om det istället är möjligt med ett distansmöte exempelvis ett telefonmöte, en videokonferens eller ett webbmöte.

- Resor och transporter som utförs av stadens förtroendevalda och anställda ska ske på ett trafiksäkert-, miljöanpassat-, och kostnadseffektivt sätt. Inriktningen bör vara att billigaste färd sättet väljs med hänsyn taget till miljöpåverkan och riskerna i trafiken.
- I första hand bör man välja kollektiva transporter som tåg, pendeltåg, tunnelbana eller buss, i andra hand personbil. Vid kortare sträckor bör man överväga att cykla eller promenera under förutsättning att det är möjligt av andra skäl.
- Minst 10 % mer luft i däcken över rekommenderat tryck ger ökad trafiksäkerhet och minskade utsläpp.
- Säker och sparsam körning ska tillämpas. För att spara bränsle är det viktigt att hålla en jämn hastighet med så få stopp som möjligt.
- Fordon ska underhållas på serviceanläggningar som inte har några oåtgärdade föreläggande från tillsynsmyndighet.
- Vid resor inom Sverige, bör tåg väljas i första hand samt vid resor kortare än 50 mil. Flyg bör endast väljas vid längre resor när alternativ saknas eller inte är möjligt av andra skäl.

Krav på fordon som används inom tjänsten

- Vid utgången av år 2010 ska stadens bilpark bestå av 100 % miljöbilar.
- Biogas- och etanolfordon ska enligt stadens miljöprogram tankas med förnyelsebara bränslealternativ till minst 85 %.
- Stadens målsättning är att alla stadens bilar före år 2010 ska ha ISA-system och alkoholås.
- Bältespåminnare och antisladdsystem ska installeras i stadens egna fordon där sådana saknas samt wiplash-skyddad utformning av stolarna.
- Bra skydd vid frontal- och sidokollisioner, det anses vara tillfredställande om bilen uppfyller kraven på minst fem stjärnor vid provning enligt Euro NCAP (European New Car Assessment Programme) samt två stjärnor enligt samma program när det gäller påkörning av fotgängare.
- Stadens fordon ska ha minst 3 mm mönsterdjup på sommardäck och 4 mm på vinterdäck. Av miljö- och hälsoskäl ska odubbade vinterdäck användas vid resor i Stockholmsområdet.
- Däcken ska vara fria från HA-oljor (högaromatiska oljor) när originaldäcken byts ut. Däcken på nya fordon bör vara fria från HA-oljor.

Krav på egen bil som används inom tjänsten

- Lika som ovan.

Miljöaspekter vid bilkörning

I Sverige är vägtrafiken den enskilt största källan till utsläpp av koldioxid, den främsta växthusgasen. För varje liter bensin eller diesel en bil förbrukar bildas 2,4 respektive 2,5 kg koldioxid. Genom rätt tryck i däck och sparsam körning kan man minska bränsleförbrukningen med upp till 10 %. Följande råd angående sparsam körning har hämtats från Vägverkets hemsida:

1. Kör med framförhållning – undvik stopp

Kör med framförhållning så du kan undvika hårda inbromsningar och stopp. Håll avstånd till bilen framför. Rulla fram mot korsningar och trafikljus. Planera din färdväg så att du undviker stopp och tät trafik. Om du vill spara bränsle är det viktigt att du gör så få stopp som möjligt och att du håller en jämn hastighet. Försök att se vad som händer i trafikmiljön så långt fram som möjligt.

Håll avstånd till bilen framför så du inte påverkas av ryckigheter i en kö.

Sakta in i tid när du närmar dig en vägkorsning där det står bilar och väntar så kanske du kan slippa stanna.

Anpassa farten till övrig trafik när du ska in i en cirkulationsplats så att du om möjligt kan undvika att stanna.

Utnyttja flera körfält för att hålla en jämn fart, men undvik slalomkörning.

Anpassa farten inför trafiksignaler så att du om möjligt slipper stanna.

Använd motorbromsen vid hastighetsanpassningen före korsningar, cirkulationsplatser och trafiksignaler.

2. Växla upp tidigt och kör på så hög växel som möjligt

Kör bara ett par billängder på ettan innan du lägger i tvåan. Växla från 2:an till 4:an eller från 3:an till 5:an. Accelerera på ungefär halv gas. Växla upp innan motorn når 3000 varv per minut. Ju högre växel du lägger i desto mindre bränsle drar bilen. Acceleration kostar bränsle och därför är det viktigt att fortast möjligt komma upp till marschfart och hög växel. Det är dock viktigt att inte överskrida 3000 varv per minut och du ska inte gasa med mer än halv gas. Annars finns det risk för att katalysatorn sätts ur funktion. Då ökar utsläppen av hälso- och miljöfarliga ämnen såsom kolväten och kväveoxider.

3. Kör med jämnt gaspådrag och håll hastighetsgränserna

Håll ett så jämnt tryck på gaspedalen du kan. Detta är lättare om du håller ordentligt avstånd till bilen framför. Håll hastighetsgränserna. Med jämnt gaspådrag sparar du bränsle. Förändringar i hastighet kostar. Ju fortare du kör, desto större blir ökningen av bränsleförbrukningen när du ökar hastigheten ytterligare. Förbrukningen ökar med ca 20 procent om hastigheten ökar från 90 till 110 km/tim. Högre hastighet ger högre bränsleförbrukning, även när du håller en jämn hastighet. Dessutom slits däck mer vid högre hastighet och bullerstörningarna för omgivningen ökar.

4. Motorbromsa

Använd motorbroms istället för fotbroms så mycket som möjligt. Släpp gasen i tid och släpp den helt. Växla ner strax innan motorvarvtalet minskat till 1200-1300 varv per minut. Att bromsa är alltid slöseri med energi. Genom att motorbromsa sparar du bränsle eftersom du kan få bränsletillförseln helt avstängd. När du släpper gasen helt och motorvarvtalet överstiger 1500-1600 varv per minut tillförs inget bränsle till motorn. Vid 1200-1300 varv per minut börjar motorn förbruka bränsle igen. Växla därför ner strax innan du når detta varvtal och behåll på så sätt nollförbrukningen. Denna nerväxling kan du få upprepa. Om du börjar motorbromsa i tid så kan du slippa använda fotbromsen alls.

5. Kör inte på tomgång

Kör inte på tomgång. Behöver du skrapa rutorna så gör det innan du startar bilen. Backa in när bilen är varm så att du kan köra ut framåt när den är kall. Det minskar bränsleförbrukningen.

6. Rulla i medlut, håll jämnt gaspådrag i motlut

Låt bilen rulla utan gas i tillräckligt kraftigt medlut. Kom då ihåg att släppa gasen helt, då går bränsleförbrukningen ner till noll. Försök få fart före ett motlut så att du kan använda en hög växel i backen. Öka inte pedaltrycket på vägen upp. Undvik acceleration i uppförsbacke. Försök att utnyttja farten från föregående nedförsbacke.

7. Använd motorvärmare

Koppla in motorvärmaren en och en halv timme vid temperatur under -15° , en timme upp till 0° och tjugo minuter upp till $+10^{\circ}$. Använd gärna timer. Varje kallstart innebär ökad bränsleförbrukning och ökade avgasutsläpp. Med motorvärmare kan du spara upp till 1 dl bränsle vid varje körning. Utsläppen under en resa på 6 km minskar med 50-80 procent om du har använt motorvärmare. Men längre inkopplingstid än den rekommenderade innebär onödig energiförbrukning.

8. Serva bilen regelbundet

Serva bilen enligt instruktionsboken. Håll motorn ren och byt oljor och filter. Med regelbunden service av motorn kan bränsleförbrukningen minskas med 5-10 %

9. Ta bort takbox m.m.

Ta bort takräcke och takbox när du inte använder dem. De ökar bilens luftmotstånd och ökar därmed bränsleförbrukningen. Takboxen kan öka bilens bränsleförbrukning med 1 dl per mil. Ju tyngre bilen är desto mer bränsle drar den. Det är därför bra att kontrollera att inget onödigt bagage tas med. Stäng av klimatanläggningen när den inte behövs, klimatanläggningen drar upp till 1 dl bränsle extra per mil.

10. Rätt tryck i däcken.

Genom att se till att ha rätt lufttryck i däcken kan man minska bränsleåtgången. Rekommenderat tryck eller gärna 10-15 % mer ger minskat rullmotstånd och därmed minskad bränsleförbrukning (i instruktionsboken anges en miniminivå). Med rätt tryck håller också däcken längre, kör du med 70 % tryck kan däckets livslängd halveras och trafiksäkerheten försämrats. Kontrollera lufttrycket regelbundet. Mät på kalla däck. Med rätt tryck i däcken kan bränsleförbrukningen minska med 3-5 %.

Råd och anvisningar för trafiksäkra transporter

Hur människan fungerar i trafiken och vilka brister och tillkortakommanden vi generellt kan ha när vi kör bil.

Människor fungerar olika, även i trafiken. En ung människa med liten erfarenhet har ofta ingen kunskap om hur man reagerar på oväntade händelser. En bilförare med dålig självkännet om överskattar ofta sin förmåga. Impulsiva människor kan överraska andra förare på negativa sätt. Stress kan också inverka på körandet. Det är viktigt att agera lugnt och metodiskt och inte gripas av panik. Även gruppträck kan innebära en negativ påverkan på körandet. När man blir äldre så påverkas dessutom reaktion och synförmåga vilket kan påverka. Det är viktigt att hela tiden försöka vara medveten om sin förmåga.

Hastigheten och dess konsekvenser vid olyckor.

Ju högre hastighet desto längre bromssträcka och reaktionstid har man. Därför är det viktigt att hålla gällande hastighetsbegränsningar. Vid halka, mörker och andra hinder så behöver man dessutom oftast sänka farten ytterligare.

Bilbälten och andra skyddssystem.

Bilbältet behöver hållas så sträckt som möjligt för att fungera. Lika viktigt är det att använda nackstödet. Om kroppen inte är fastspänd ökar risken för skador vid en kollision.

Alkohol, droger, mediciner och trötthet inverkar på trafiksäkerheten.

Alkohol, droger och vissa läkemedel påverkar reaktionstiden och uppfattningsförmågan på ett negativt sätt. Även trötthet kan ha samma effekt. Allvarlig trötthet kan märkas på att man nickar till, märker att man inte är riktigt med. Därför ska man bara köra bil när man är utvilad, nykter och opåverkad av droger eller mediciner.

Första hjälpen och brand.

Du är skyldig att göra allt som krävs och som du kan klara av. Överblicka läget. Finns det skadade? Finns det risk för påkörning eller brand? Försök slå ifrån tändningen i de inblandade fordonen. Plocka fram brandsläckaren om du har med en sådan i bilen även om du inte ser någon brand. Varna andra trafikanter. Sätt ut varningstrianglar. Larma räddningstjänst. Flytta inte skadade om det inte riskerar brand eller påkörning. Kolla hur skadade mår. Ge första

hjälp om det verkar behövas. Prata med lätt skadade och andra inblandade i olyckan. Försök hålla dem lugna tills hjälp anländer.

Halkkörning och körning i mörker.

Anpassa hastigheten. Titta inte in i mötande bilars lampsken. Blända av när du kör på landsväg och använder helljus. Var skärpt när du kör igenom områden där det troligen finns vilda djur.

Kolla alltid utomhustemperaturen innan du ska börja köra. Var extra vaksam om det är minusgrader ute och det ändå regnar. Då blir regnet underkylt vilket gör halkan extra svår. Var beredd på att det kan vara halt, speciellt på broar och i gatukorsningar. Även löv och vatten på vägbanan kan göra det halt.

Lastsäkring.

Undvik lösa föremål i bilen, de kan bli farliga projektiler vid en kollision. Lasta dessa i första hand i bagageutrymmet, i andra hand nere på golvet vid passagerarsätena. Måste du ha last på sätena, lås fast lasten till exempel med bilbältena.

Interna rutiner för trafiksäkerhet.

Föraren ansvarar alltid för fordonets framförande och säkerhet. Föraren ansvarar för att kolla att all utrustning t ex blinkers fungerar. Fungerar det inte ska detta snarast möjligt rapporteras till ansvarig chef eller bilansvarig. Föraren ansvarar för alla former av böter som föraren kan få under körning. Ansvarig chef ska regelbundet kontrollera att de anställda har gällande körkort samt kör på ett säkert sätt. De som inte bedöms göra det kan riskera avstängning.

Lagstiftning

Det rättsliga och det straffrättsliga ansvaret för fordon och förande av fordon regleras bl.a. i följande lagstiftning:

- Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, t ex vårdslöshet i trafik, olovlig körning, och rattfylleri.
- Brottsbalken (1962:700), t ex vållande till kroppsskada eller sjukdom och vållande till annans död.
- Körkortslagen (1998:488), t ex förarbehörighet och körkortsingripanden.
- Trafikförordningen (1998:1276), t ex användande av bilbälte, hastighet, lastning och åligganden vid trafikolyckor.

Det personliga ansvaret gäller oavsett om förande av fordon sker i tjänsten eller i det privata.
